

УДК 331.5

<https://doi.org/10.32342/3041-2153-2025-1-38-4>

Е.М. ЛИМОНОВА,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри глобальної економіки
Університету імені Альфреда Нобеля,
м. Дніпро (Україна)*

<https://orcid.org/0000-0002-7378-602X>

Р.М. КЛЮЧНИК,

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри глобальної економіки
Університету імені Альфреда Нобеля,
м. Дніпро (Україна)*

<https://orcid.org/0000-0001-6787-275X>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ: ВИКЛИКИ, СТРУКТУРНІ ЗМІНИ ТА ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ¹

У статті розглядаються сучасні тенденції розвитку ринку праці в країнах Європейського Союзу, зокрема структурні зміни зайнятості, викликані цифровізацією, старінням населення, екологічним переходом та міграційними процесами. Досліджено основні проблеми ринку праці, такі як дефіцит кваліфікованих кадрів у високотехнологічних секторах, невідповідність навичок працівників сучасним вимогам роботодавців та зростання кількості вакансій, які залишаються незаповненими.

Особливу увагу приділено ролі міграції, зокрема впливу українських біженців на європейський ринок праці. Проаналізовано як позитивні аспекти залучення трудових мігрантів до економіки ЄС, так і виклики, пов'язані з їхньою інтеграцією, визнанням професійних кваліфікацій та конкуренцією за робочі місця.

Підкреслено, що мігранти часто стикаються з важкими умовами на шляху до Європи, включаючи небезпеки, пов'язані з незаконними міграційними маршрутами. Деякі

¹ Стаття підготовлена у рамках реалізації міжнародного проєкту «Конкурентоспроможність Європи у новій глобальній економіці» № 101176059 – EuCompet – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

країни явно чи приховано сприяють потраплянню мігрантів на територію ЄС. Наведено приклад острова Лампедуза, який уже протягом кількох років є місцем гуманітарної кризи, де мігранти проживають без належних умов. Розглянуто деякі правові проблеми, пов'язані з прибуттям мігрантів у країни ЄС. Зазначено, що європейські країни продовжують працювати над вирішенням цих проблем, розробляючи різні політичні рішення та стратегії управління міграцією та інтеграції мігрантів у суспільство.

У роботі також висвітлено динаміку змін у сфері зайнятості в різних галузях економіки ЄС за останнє десятиліття. Особливу увагу приділено політичним наслідкам міграційних процесів. Наведено приклади євроскептичних партій, які підтримують обмеження міграції.

Результати дослідження підтверджують необхідність гнучкої адаптації ринку праці до сучасних викликів, зокрема через реформування освітніх програм, розвиток механізмів перекваліфікації працівників, стимулювання мобільності робочої сили та впровадження ефективних стратегій інтеграції мігрантів.

Ключові слова: *європейський ринок праці, зайнятість, цифровізація, міграція, дефіцит кадрів, освітні реформи, кваліфікація працівників*

JEL classification: *F22, J23, J40, J69, O15*

The article examines current labour market trends in European Union countries, particularly structural changes in employment driven by digitalization, population aging, the green transition, and migration processes. The study explores key labour market challenges, such as the shortage of skilled workers in high-tech sectors, the mismatch between workers' skills and modern employer requirements, and the growing number of job vacancies that remain unfilled.

Special attention is paid to the role of migration, particularly the impact of Ukrainian refugees on the European labour market. The article analyzes both the positive aspects of integrating labour migrants into the EU economy and the challenges associated with their integration, recognition of professional qualifications, and competition for jobs.

It is emphasized that migrants often face harsh conditions on their journey to Europe, including dangers associated with illegal migration routes. Some countries facilitate the entry of migrants into the EU. The example of Lampedusa is provided, which has been a site of humanitarian crisis for several years, where migrants live in inadequate conditions. Certain legal issues related to the arrival of migrants in EU countries are examined. It is noted that European countries continue working to address these challenges by developing various political solutions and strategies for managing migration and integrating migrants into the European society.

The study also highlights employment dynamics across various economic sectors in the EU over the past decade. Particular attention is paid to the political consequences of migration processes, including the examples of Eurosceptic parties supporting migration restrictions.

The research findings confirm the need for a flexible adaptation of the labour market to modern challenges, particularly through educational reforms, the development of reskilling mechanisms, the promotion of labour mobility, and the implementation of effective migrant integration strategies.

Keywords: *European labour market, employment, digitalization, migration, staff shortage, educational reforms, employee qualifications*

JEL classification: *F22, J23, J40, J69, O15*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У країнах Європи спостерігається помітний дисбаланс на ринку праці: у багатьох галузях зберігається повсюдна нестача робочої сили, а в інших – надлишок

кваліфікованих кадрів і дефіцит робочих місць. На сучасний стан ринку праці Європи впливають певні трансформації ХХІ століття, що виходять за рамки суто економічних процесів.

Цифровізація. Майже всі галузі економіки Європи відчувають вплив цифрової трансформації. Так, запроваджуються нові технології, покликані збільшити ефективність та якість роботи бізнесу, виробництва, прийняття рішень тощо. У 2014-2019 рр. ЄС суттєво просунувся у напрямку підвищення цифрової конкурентоспроможності, підвищення рівня діджиталізації економіки та суспільства [1, с. 10]. Однак ці технології вимагають принципово нових навичок, а отже, роботодавцям необхідно приділяти значну увагу освіті та перепідготовці працівників.

Старіння населення. За даними Євростату, до 2050 р. відбудуться суттєві зміни в демографічній структурі ЄС. Так, медіанний вік жителя ЄС сягне 48,2 року, а відсоток людей у віці понад 55 років сягне 45,9% населення Італії та понад 45% населення Литви, Португалії, Греції та Латвії [2].

Перехід до кліматично нейтральної економіки. Розвиток технологій чистої енергії та відмова від використання викопного палива впливають на ринок праці амбівалентно, одночасно надаючи і ліквідуючи робочі місця. За даними SolarPower Europe, на кінець 2023 р. кількість працівників у сфері сонячної енергетики збільшилася на 39% і становила 648 тис. осіб у порівнянні з 466 тис. осіб у 2021 р. [3, с. 4]. Таким чином, зелений перехід істотно впливає на ринок праці, а з роками цей вплив може стати ще більш значущим.

Відтак, актуальним залишається питання формування ринку праці в ЄС у контексті змін вимог роботодавців та інших факторів, як-от вплив мігрантів та розвиток технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення досліджуваної проблеми, та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Багато науковців присвятили свої дослідження проблемам європейського ринку праці. Так, Д. Кард, лауреат Нобелівської премії з економіки, разом з А. Крюгером в роботі «Immigration, Poverty, and Socioeconomic Inequality» [4] з'ясували, що підвищення мінімальної зарплати не призводить до зниження рівня зайнятості, що суперечить традиційним економічним теоріям. Крім того, дослідниками було проаналізовано вплив імміграції на ринок праці та нерівність у доходах, зокрема, в європейських реаліях.

О. Бланшар та Ф. Джавацці у своїй праці «Macroeconomic Effects of Regulation and Deregulation in Goods and Labor Markets» [5] проаналізували причини високого рівня безробіття в Європі та запропонували можливі шляхи його зниження. Також вони дослідили вплив регулювання та дерегулювання на товарних ринках і ринках праці в європейських країнах.

В. Монастіріотіс та С. Саккас у своїй праці «Employment mobility and labour market flexibility in the EU» [6] на конкретних прикладах розглядають, як гнучкість зайнятості впливає на чутливість міжрегіональної міграції у відповідь на рівень безробіття в регіоні.

Вітчизняні дослідники З.А. Атаманчук, К.В. Барчук та Д.О. Оришко розглядають міграційні процеси в Європі у контексті сучасних викликів та

загроз. Зокрема, вони припускають, що «міграція працездатного населення під час війни з України до країн Європи матиме серйозні наслідки для української економіки, а також є певним тягарем для бюджетів країн, що приймають українських біженців» [7, с. 10]. О. Сторожук [8] розглядає проблеми збереження соціально-трудового потенціалу регіону в умовах загроз воєнного стану і посилення міграційної мобільності молоді.

Ці та інші наукові праці надають глибокий аналіз різних аспектів ринку праці в Європі. Ми в нашому дослідженні більш глибоко проаналізуємо зміни у структурі зайнятості в Європейському Союзі, а також розглянемо певні політичні аспекти міграції в ЄС на сучасному етапі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку праці в Європейському Союзі, виявлення ключових проблем зайнятості та дисбалансів між попитом і пропозицією робочої сили, розгляд вимог роботодавців до шукачів роботи та їх впливу на формування професійних компетенцій, а також дослідження ролі українських вимушених мігрантів у структурі зайнятості ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Починаючи з 2020 р., триває відновлення європейського ринку праці після пандемії COVID-19 та спричинених нею обмежень в економічному житті. Утім, він наразі далекий від задоволення всіх потреб населення. Рівень зайнятості в ЄС становив лише 75,3% у 2023 р., причому спостерігається значний гендерний дисбаланс: серед чоловіків зайнятість становить 80,4%, серед жінок – 70,2% [9]. При цьому рівень зайнятості неоднаковий у різних країнах: у Нідерландах він становить 83,5%, у Швеції 82,6%, в Естонії 82,1%, в Чехії та Мальті по 81,7%, у ФРН – 81,1%. У той же час у Румунії – 68,7%, у Греції – 67,4%, в Італії – 66,3% [9]. Можна вважати, що це є свідченням поступового подолання розриву між посткомуністичними країнами та тими, які ніколи не були під впливом комуністичних режимів: Естонія та Чехія мають набагато вищий рівень зайнятості, ніж Греція та Італія. Але не варто забувати й про те, що часто посткомуністичні країни є донорами мігрантів. Можливо, потенційні безробітні вже проживають в інших країнах.

Однією з нагальних проблем ринку праці будь-якої країни є певний розрив між освітою та вимогами роботодавців. Природньо, що останні намагаються отримати фахівців, які володіють новітніми технологіями та мають специфічні навички, які підходять саме під їхній тип бізнесу. Але не варто забувати про те, що система освіти часто є одним із консервативних соціальних інститутів, що призводить до певного «відставання» від вимог ринку праці. Звичайно, у сучасних демократичних країнах цей розрив здебільшого не є критичним, але задоволення вимог ринку праці завжди являє собою проблему, яку слід вирішувати комплексно.

Вимоги роботодавців щодо навичок і компетенцій напряму впливають на зміну вимог до випускників вищих навчальних закладів (табл. 1.).

У 2020 р. на Всесвітньому економічному форумі в Давосі були розглянуті ТОП-10 навичок, які будуть актуальними у 2025 р. [10]. Відповідно заклади освіти вже коригують перелік навичок, умінь та компетенцій для студентів.

Аналітичне мислення та розв'язання проблем посідають перше місце серед навичок майбутнього. Але дедалі частіше серед побажань роботодавців з'являється наявність таких навичок, як активне навчання, витривалість, стресостійкість та інноваційність.

Таблиця 1

Найбільш запитувані навички випускників ЗНО у Європі (2015 – 2025 рр.)

2015	2020	2025
Комплексне вирішення проблем	Комплексне вирішення проблем	Аналітичне мислення та інновації
Координація з іншими	Критичне мислення	Активне навчання та стратегії навчання
Управління людьми	Творчість	Комплексне вирішення проблем
Критичне мислення	Управління людьми	Критичне мислення та аналіз
Переговори	Координація з іншими	Креативність, оригінальність та ініціативність
Контроль якості	Емоційний інтелект	Лідерство та соціальний вплив
Орієнтація на послуги	Судження та прийняття рішень	Використання, моніторинг і контроль технологій
Судження та прийняття рішень	Орієнтація на послуги	Технологічний дизайн і програмування
Активне слухання	Переговори	Стійкість, стресостійкість і гнучкість
Креативність	Когнітивна гнучкість	Міркування, вирішення проблем та ідеї

Джерело: [10]

Таким чином, значна частина громадян країн ЄС та мігрантів буде змушена пройти перепідготовку або здобути нову освіту. Дедалі більша кількість стейкхолдерів усвідомлює той факт, що схема «кілька років освіти + кілька десятиліть роботи» майже не працює. Необхідно постійно вдосконалювати свої навички, проходити курси, тренінги, перекваліфікацію тощо. Наприклад, сьогодні значною популярністю користуються психологічні тренінги, на яких учасники здобувають soft skills на кшталт стресостійкості, гнучкості, розвивають емоційний інтелект та креативність (відповідно до навичок, наведених у табл. 1). Крім того, необхідно вдосконалювати свої знання іноземних мов та комп'ютерних технологій, що є надзвичайно важливим в епоху штучного інтелекту.

Важливим чинником, що впливає на ринок праці, є міграція. Міграційні процеси тривають постійно, з розвитком людських цивілізацій вони

посиливалися, але в першій чверті XXI століття вони набули глобальних масштабів. Європейський Союз, як і США, відчуває помітний вплив глобальних міграційних процесів.

Мігранти в цілому є дещо молодшими за корінних мешканців країн, де вони проживають. Станом на січень 2024 р. медіанний вік уродженців ЄС становив 45,1 року, у той же час медіанний вік жителів ЄС, народжених межами ЄС, становив 43,1 року [11]. Окрім цього, загальновідомим є факт нерівномірного розподілу мігрантів між країнами ЄС. Так, найбільшу кількість мігрантів приймають Німеччина, Іспанія, Франція, Італія (потужні економіки Західної Європи). Серед країн Центральної Європи помітну кількість мігрантів приймає Польща.

Країни з високим рівнем міграції стикаються з великою кількістю проблем, які можна розділити на 4 групи [12, с. 193-195].

1. *Економічні проблеми.* Серед економічних проблем, спричинених міграцією, можна виокремити:

- навантаження на соціальні системи: мігранти можуть створювати додаткове навантаження на соціальні служби, включаючи медицину та освіту;

- проблеми ринку праці: мігранти конкурують за робочі місця з місцевим населенням, що особливо помітно в умовах економічних труднощів (рис. 1).

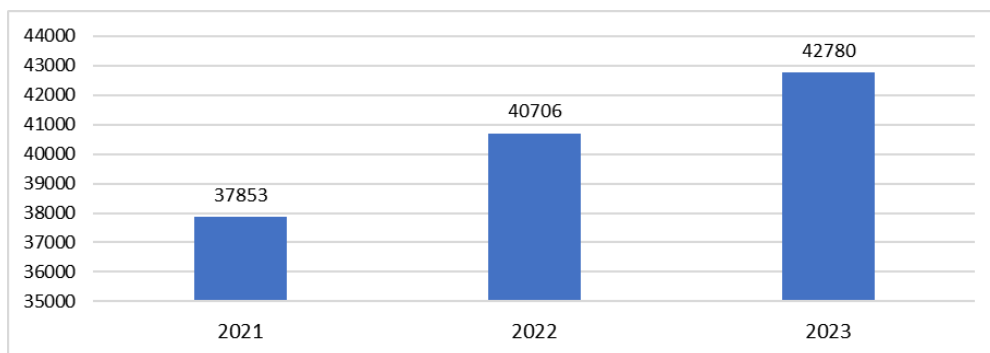

Рис. 1. Кількість працюючих мігрантів в країнах ЄС, тис. осіб

Побудовано за [13]

Рис. 1 демонструє, що, починаючи з 2021 р., кількість працюючих мігрантів зростає і на кінець 2023 р. досягла 42780 тис. осіб.

2. *Соціальні конфлікти.* Мігранти часто є носіями цінностей, відмінних від європейських. Часто вони не бажають адаптуватися в новому суспільстві та поведуться відповідно до норм та правил, які засвоїли у себе вдома.

3. *Гуманітарні кризи.* Часто мігранти стикаються з важкими умовами на шляху до Європи, включаючи небезпеки, пов'язані з незаконними міграційними маршрутами. Деякі країни явно чи приховано сприяють потраплянню мігрантів на територію ЄС. Італійський острів Лампедуза вже протягом кількох років є місцем гуманітарної кризи, де мігранти проживають без належних умов.

4. *Правові проблеми.* До них можна віднести такі:

- невизначеність статусу: багато мігрантів мають проблеми, пов'язані з легальним статусом та отриманням права на перебування;
- повернення: деякі країни ЄС проводять політику депортації нелегальних мігрантів, що може викликати гуманітарні проблеми;
- злочинність: мігранти часто причетні до правопорушень, що викликає незадоволення місцевого населення.

Європейські країни продовжують працювати над вирішенням цих проблем, розробляючи різні політичні рішення та стратегії управління міграцією та інтеграції мігрантів у суспільство.

Слід особливо відзначити вплив міграції (легальної та нелегальної) на політичні процеси в ЄС. Протягом останнього десятиліття значною популярністю користуються антисистемні, популістські сили здебільшого правого спрямування. Вони обіцяють вирішення міграційних проблем та посилення контролю за мігрантами. На нашу думку, не варто розглядати ці політичні сили як щось «добре» чи «погане». Їх популярність є закономірним результатом тих проблем, які пов'язані з міграційними процесами в ЄС. Так, терористична загроза в країнах Європи використовуються правими партіями як аргумент на користь більш жорсткої міграційної політики. Серед цих партій – «Альтернатива для Німеччини» (ФРН) та «Національне об'єднання» (Франція). Слід також зазначити, що ці партії є євроскептичними, тобто висловлюють недовіру до європейських інституцій. При цьому ми повинні усвідомлювати, що ці політичні партії відстоюють інтереси мільйонів громадян.

Важливим є аналіз впливу саме українських тимчасових біженців на європейський ринок праці. Члени Європейського Союзу імплементували Директиву про тимчасовий захист, яка гарантувала біженцям з України доступ до житла, соціального забезпечення та медичної допомоги. Українці отримали право на дозвіл на проживання в ЄС, на ринок праці, на навчання дітей.

Вплив українських біженців на європейський ринок праці залежить від низки факторів, таких як законодавство країни проживання, рівень інтеграції біженців і специфіка місцевих ринків праці. Станом на лютий 2025 р. біженці з України розподілені між країнами ЄС наступним чином (табл. 2):

Таблиця 2

Кількість біженців з України, які користуються тимчасовим захистом в ЄС на початок 2025 р.

Країна ЄС	Кількість осіб
Німеччина	1243445
Польща	993795
Чехія	389830
Іспанія	216975
Румунія	177715
Італія	171545
Словаччина	132120
Нідерланди	121645
Ірландія	112680
Бельгія	87365

Джерело: [14]

Кількість мігрантів, які перебувають у інших країнах, порівняно незначна. Усього в країнах ЄС перебувають 4,2 млн громадян України, які мають тимчасовий захист [15].

До позитивного впливу міграції з України можна віднести наступні її наслідки:

1. *Заповнення вакансій.* У деяких європейських країнах спостерігається дефіцит робочої сили в певних галузях, таких як сільське господарство, будівництво і сфера послуг. Українські біженці сприяють заповненню цих вакансій.

2. *Якість трудового ресурсу.* Серед українців є багато людей, які можуть зайняти певні спеціалізовані позиції на ринку праці, оскільки є фахівцями з якісною освітою (часто закордонною) та знанням іноземних мов.

3. *Підтримка місцевих бізнесів.* Українські біженці споживають товари та послуги, впливаючи на сукупний попит і стимулюючи зростання місцевого бізнесу.

4. *Створення нових підприємств.* Деякі біженці відкривають власний бізнес, що може сприяти економічному розвитку і створенню нових робочих місць.

5. *Нові перспективи.* Різноманіття робочої сили може приносити нові ідеї і підходи до роботи, що може позитивно впливати на інноваційність і конкурентоспроможність європейських компаній, які можуть ознайомитися з досвідом ведення бізнесу в інших країнах.

Але аналіз ринку праці в Європі свідчить, що українці, які мають тимчасовий захист, можуть чинити й негативний вплив.

1. *Напруженість на ринку праці.* В умовах високого безробіття українські біженці можуть конкурувати з місцевими жителями за робочі місця, що може призвести до соціальної напруженості.

2. *Мовний бар'єр.* Без певного рівня володіння місцевими мовами (часто й англійською) біженці можуть мати труднощі при пошуку роботи.

3. *Визнання кваліфікацій.* Проблеми з визнанням професійних кваліфікацій і дипломів можуть ускладнити доступ до професійних позицій на ринку праці.

4. *Нестабільність.* Багато біженців можуть бути зайняті на тимчасових або неповних ставках, що не забезпечує стабільного доходу і впевненості у майбутньому [12, с. 195-197].

У рамках цього дослідження ми залишаємо «за дужками» й негативний вплив міграції з України на власне українську економіку. Демографічний дисбаланс буде лише поглиблюватися, адже виїжджають (і, ймовірно, не повернуться) молоді люди, у тому числі з дітьми. Якщо в Україні буде прийнято рішення щодо залучення мігрантів до відбудови країни, то ми можемо зіштовхнутися з тими проблемами, які вже були згадані нами вище на прикладі країн ЄС.

Висновки. Зміни на європейському ринку праці спричинені комплексом факторів, серед яких можна відзначити демографічні зміни, діджиталізацію, екологічний перехід, міграційні процеси тощо. Незважаючи на зростання рівня зайнятості, у ЄС спостерігається суттєвий дефіцит кваліфікованих фахівців. Структурні зміни в економіці істотно впливають на розподіл

робочих місць; помітна нестача кваліфікованих кадрів не скасовує явища безробіття: зайнятість навіть у найуспішніших економіках ЄС ледве перевищує 80%.

Однією з ключових проблем сучасної Європи є міграція. З одного боку, вона дозволяє частково подолати дефіцит робочої сили та задовольнити потреби бізнесу у кваліфікованих фахівцях. З іншого боку, мігранти з інших країн не завжди швидко адаптуються та починають працювати. У сучасній Європі існують політичні сили, які будують свої програми навколо більш жорсткої міграційної політики.

Мігранти з України також впливають на економічну ситуацію в Європі. Слід зазначити, що серед наших співвітчизників досить багато кваліфікованих спеціалістів, що позитивно впливає на розвиток європейського бізнесу. Але цей факт одночасно перешкоджає розвиватися українській економіці, яка залишається без цих кадрів. Перспективи вищевикладеного для України можуть стати предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бочарова Ю.Г., Чернега О.Б., Кожухова Т.В. Діджиталізація та цифрові трансформації в ЄС. Економіка і організація управління. 2021. № 2 (42). С. 6-19. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.1>.
2. Ageing Europe – statistics on population developments. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Ageing_Europe_-_statistics_on_population_developments (accessed 15 February 2025)
3. EU Solar Jobs Report 2023. Elettromagazine. URL: <https://elettromagazine.it/wp-content/uploads/2023/10/Report-Solar-Job-.pdf> (accessed 15 February 2025)
4. Card D., Raphael S., eds. Immigration, Poverty, and Socioeconomic Inequality. New York: Russell Sage Foundation, 2013. URL: https://sociology.berkeley.edu/sites/default/files/faculty/bloemraad/Fox_Bloemraad_Kesler_Imm_Social_Policy_2013.pdf (accessed 15 February 2025)
5. Blanchard O., Giavazzi F. Macroeconomic Effects of Regulation and Deregulation in Goods and Labor Markets. NBER Working Paper No. 8120. 2001. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w8120/w8120.pdf (accessed 15 February 2025)
6. Monastiriotis V., Sakkas S. Employment mobility and labour market flexibility. LEQS Paper No. 168/2020. April 2021. URL: <https://www.lse.ac.uk/european-institute/Assets/Documents/LEQS-Discussion-Papers/LEQSPaper168.pdf> (accessed 15 February 2025)
7. Атаманчук З. А., Барчук К. В., Оришко Д. О. Міграційні процеси в Європі в умовах сучасних викликів і загроз. БізнесІнформ. 2023. № 11. С. 6-11. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-11-6-11>
8. Сторожук О. Збереження соціально-трудового потенціалу регіону в умовах загроз та інтенсифікації міграційної мобільності молоді. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5042/4988> (дата звернення: 15.02.2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-191>

9. Employment – annual statistics. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics (accessed 15 February 2025)

10. These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them. URL: https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/?fbclid=IwAR3hyMNY73A-WrEH7Fjap-WqRNCqMTaqIngJeIhHZXdyGMmO4ppJCZgAk&utm_content=21%2F10%2F2020+21%3A30&utm_medium=social_scheduler&utm_source=facebook&utm_term=Education+and+Skills (accessed 15 February 2025).

11. EU population diversity by citizenship and country of birth. Eurostat. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_population_diversity_by_citizenship_and_country_of_birth#:~:text=%3A%20Eurostat%20\(migr_imm2ctz\)-,Migrant%20population%3A%2027.3%20million%20non-EU%20citizens%20living%20in%20the,compared%20to%20the%20previous%20year](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_population_diversity_by_citizenship_and_country_of_birth#:~:text=%3A%20Eurostat%20(migr_imm2ctz)-,Migrant%20population%3A%2027.3%20million%20non-EU%20citizens%20living%20in%20the,compared%20to%20the%20previous%20year) (accessed 15 February 2025).

12. Конкуренентоспроможність Європи в новій глобальній економіці: навчальний посібник [Електронний ресурс] / С.О. Федулова, А.О. Задоя, А.С. Магдич, О.А. Задоя, Р.М. Ключник, Е.М. Лимонова. За загальною редакцією проф. С.О. Федулової та А.О. Задоя. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2025. 244 с.

13. Employment by sex, age, migration status, professional status and full/part time. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_egaftsm_custom_14847231/default/table?lang=en&page=time:2023 (accessed 15 February 2025).

14. Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of February 2025, by selected country. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country/#:~:text=Ukrainian%20refugees%20in%20Germany,officially%20counted%20by%20the%20authorities> (accessed 15 February 2025).

15. Nearly 4.2 million people under temporary protection in August. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241010-1> (accessed 15 February 2025).

References

1. Ageing Europe – statistics on population developments. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Ageing_Europe_-_statistics_on_population_developments (accessed 15 February 2025)

2. Atamanchuk, Z. A., Barchuk, K. V., Oryshko, D. O. (2023). *Mihratsiini protsesy v Yevropi v umovakh suchasnykh vyklykiv i zahroz* [Migration processes in Europe in the context of modern challenges and threats]. *BiznesInform* [Business Inform]. No. 11. P. 6-11 (in Ukrainian). DOI: <https://doi.org/10.32983/222-4459-2023-11-6-11>

3. Blanchard, O., Giavazzi, F. Macroeconomic Effects of Regulation and Deregulation in Goods and Labor Markets (2001). NBER Working Paper No.

8120. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w8120/w8120.pdf (accessed 15 February 2025)

4. Bocharova, Yu.H., Cherneha, O.B., Kozhukhova, T.V. (2021). *Didzhitalizatsiia ta tsyfrovi trasnformatsii v YeS* [Digitalization and digital transformations in the EU]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia* [Economics and organization of management]. No. 2 (42). P. 6-19 (in Ukrainian). DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.1>.

5. Card, D., Raphael, S., eds. (2013). *Immigration, Poverty, and Socioeconomic Inequality*. New York: Russell Sage Foundation. URL: https://sociology.berkeley.edu/sites/default/files/faculty/bloemraad/Fox_Bloemraad_Kesler_Imm_Social_Policy_2013.pdf (accessed 15 February 2025)

6. Employment – annual statistics. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics (accessed 15 February 2025)

7. Employment by sex, age, migration status, professional status and full/part time. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_egaftsm_custom_14847231/default/table?lang=en&page=time:2023 (accessed 15 February 2025).

8. Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of February 2025, by selected country. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country/#:~:text=Ukrainian%20refugees%20in%20Germany,officially%20counted%20by%20the%20authorities> (accessed 15 February 2025).

9. EU population diversity by citizenship and country of birth. Eurostat. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_population_diversity_by_citizenship_and_country_of_birth#:~:text=%3A%20Eurostat%20\(migr_imm2ctz\)-,Migrant%20population%3A%2027.3%20million%20non-EU%20citizens%20living%20in%20the,compared%20to%20the%20previous%20year](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_population_diversity_by_citizenship_and_country_of_birth#:~:text=%3A%20Eurostat%20(migr_imm2ctz)-,Migrant%20population%3A%2027.3%20million%20non-EU%20citizens%20living%20in%20the,compared%20to%20the%20previous%20year) (accessed 15 February 2025).

10. EU Solar Jobs Report 2023. *Elettricomagazine*. URL: <https://elettricomagazine.it/wp-content/uploads/2023/10/Report-Solar-Job-.pdf> (accessed 15 February 2025)

11. *Konkurentospromozhnist Yevropy v novii hlobalnii ekonomitsi: navchalnyi posibnyk* [Europe's Competitiveness in the New Global Economy: textbook] [Electronic edition] / S S.O. Fedulova, A.O. Zadoia, A.S. Mahdich, O.A. Zadoia, R.M. Kliuchnyk, E.M. Lymonova. Edited by Prof. A. Zadoia, Prof. S. Fedulova. Dnipro: Alfred Nobel University, 2025. 244 p. (in Ukrainian).

12. Monastiriotis, V., Sakkas, S. (2021). Employment mobility and labour market flexibility. LEQS Paper No. 168/2020. April 2021. URL: <https://www.lse.ac.uk/european-institute/Assets/Documents/LEQS-Discussion-Papers/LEQSPaper168.pdf> (accessed 15 February 2025)

13. Nearly 4.2 million people under temporary protection in August. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241010-1> (accessed 15 February 2025).

14. Storozhuk, O. (2024). *Zberezhenia sotsialno-trudovoho potentsialu rehionu v umovakh zahroz ta intensyfikatsii mihratsiinoi mobilnosti molodi* [Preserving of the social and labour potential of the region in the conditions of

threats and intensification of youth migration mobility]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and Society]. 2024. Issue 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5042/4988> (accessed 15 February 2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-191>

15. These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them. URL: https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/?fbclid=IwAR3h_yMNY73A-WrEH7Fjap-WqRNCogMTaqIngJeIhHZXdyGMmO4ppJCZgAk&utm_content=21%2F10%2F2020+21%3A30&utm_medium=social_scheduler&utm_source=facebook&utm_term=Education+and+Skills (accessed 15 February 2025).

EUROPEAN LABOUR MARKET: CHALLENGES, STRUCTURAL CHANGES AND THE IMPACT OF MIGRATION PROCESSES

Elvina Lymonova, Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine).

E-mail: dh.ier@duan.edu.ua

Ruslan Kliuchnyk, Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine).

E-mail: nobelpolis@duan.edu.ua

<https://doi.org/10.32342/3041-2153-2025-1-38-4>

Keywords: *European labour market, employment, digitalization, migration, staff shortage, educational reforms, employee qualifications*

JEL classification: *F22, J23, J40, J69, O15*

The article examines current labour market trends in European Union countries, particularly structural changes in employment driven by digitalization, population aging, the green transition, and migration processes. The study explores key labour market challenges, such as the shortage of skilled workers in high-tech sectors, the mismatch between workers' skills and modern employer requirements, and the growing number of job vacancies that remain unfilled.

Special attention is paid to the role of migration, particularly the impact of Ukrainian refugees on the European labour market. The article analyzes both the positive aspects of integrating labour migrants into the EU economy and the challenges associated with their integration, recognition of professional qualifications, and competition for jobs.

It is emphasized that migrants often face harsh conditions on their journey to Europe, including dangers associated with illegal migration routes. Some countries facilitate the entry of migrants into the EU. The example of Lampedusa is provided, which has been a site of humanitarian crisis for several years, where migrants live in inadequate conditions. Certain legal issues related to the arrival of migrants in EU countries are examined. It is noted that European countries continue working to address these challenges by developing various political solutions and strategies for managing migration and integrating migrants into the European society.

The study also highlights employment dynamics across various economic sectors in the EU over the past decade. Particular attention is paid to the political consequences of migration processes, including the examples of Eurosceptic parties supporting migration restrictions.

The research findings confirm the need for a flexible adaptation of the labour market to modern challenges, particularly through educational reforms, the development of reskilling mechanisms, the promotion of labour mobility, and the implementation of effective migrant integration strategies.

Дата надходження до редакції / Submitted: 13.11.2024

Дата прийняття до публікації / Accepted: 28.02.2025

Дата публікації / Published: 02.06.2025